

Motion till riksdagen 2020/21:3273

av **Nina Lundström m.fl. (L)**

Hållbar förvaltning av djur och natur

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den biologiska mångfalden och friluftslivet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skogens betydelse för klimatet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skogens motståndskraft mot klimatförändringar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen att jordbruket ska ersättas för kollektiva nyttigheter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för en reformering av EU:s jordbruksstöd för att sätta fokus på klimat- och miljöåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör fokusera på klimat- och miljöambitionerna i EU:s jordbruksstöd för nästa period även nationellt och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektivare handläggningstider för ansökningar om EU-ersättningar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av effektiviseringar i administrationen av stödssystem avseende ersättningar till lantbruket och landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatsatsningar inom LULUCF och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimatsatsningar inom kommande landsbygdsprogram 2021–2027 och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förvaltningen, och brukandet, av skogen ska beakta påverkan på skogens ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta möjligheten till markbyte som långsiktig lösning för att kunna skydda gammal skog och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av förebyggande åtgärder gällande skadeangrepp i skog samt åtgärder vid angrepp av granbarkborren och att markägares möjligheter att bekämpa skadeangrepp behöver förtydligas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bioteknik (GMO) som åtgärd som möjliggörare för anpassning till klimatförändringar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förebygga samt motverka utbredning av djursjukdomar i Sverige som leder till gruppbehandling med antibiotika och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka och förebygga behandling av grupper av friska djur med antibiotika i förebyggande syfte och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förebygga samt motverka utbredning av afrikansk svinpest (ASF) i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till att djurtransporter från EU:s medlemsländer till tredjeland ska följa EU:s regler samt att kraven på djurvälstånd bör beaktas även vid export till tredjeland, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU ska arbeta för bättre kontroller av transporter med levande djur till tredje land och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka djurskyddet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förvaltning av de stora rovdjuren samt den regionaliserade rovdjursförvaltningen och dialog och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskningens roll för bedömning av gynnsam bevarandestatus och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av statliga åtgärder och ersättningar för rovdjursangrepp på tamdjur och hund och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för rennäringens villkor i samband med rovdjursangrepp och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kostnadsfördelning och ansvar vid skydds jakt samt att genomföra en översyn av gällande sekretessregler och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av åtgärder för att reglera vildsvinsstammen och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i 7 § jaktlagen föra in en möjlighet för Naturvårdsverket eller länsstyrelsen att besluta om jakt för att

- förebygga eller minska risken för allmänfarlig djursjukdom och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i 24 § jaktförordningen tydliggöra att Naturvårdsverket eller länsstyrelsen före beslut ska höra Jordbruksverket, i det fall beslutet gäller allmänfarlig djursjukdom, och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheten att använda terrängfordon för jägare med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktig förvaltning av säl och tillkännager detta för regeringen.
 32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att begränsa utbredningen av skarv och tillkännager detta för regeringen.
 33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa och motverka utbredningen av invasiva arter och tillkännager detta för regeringen.
 34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hästnäringens betydelse i samhället och tillkännager detta för regeringen.
 35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om miljöåtgärder inom hästnäringen och tillkännager detta för regeringen.
 36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsförsörjningen kräver frihandel och internationellt samarbete, och långsiktig nationell beredskap, och tillkännager detta för regeringen.
 37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en livsmedelsproduktion och konsumenters efterfrågan och tillkännager detta för regeringen.
 38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för små hantverksmässiga företag och nystartade livsmedelsföretag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Natur och miljö har många dimensioner som är viktiga ur ett medborgarperspektiv. Naturen ger möjlighet till naturupplevelser och rekreation och naturens biologiska mångfald fyller en viktig funktion. Allemansrätten, strandskyddet, skydd för biologisk mångfald och hotade arter, skydd för skog och mark är alla viktiga för att förvaltar-skapstanken ska fungera i praktiken. Förvaltar-skapstanken handlar om att dagens generation förvaltar för kommande generationer och framtiden. Det arv vi lämnar efter oss ska ha bättre status än det vi ärvde.

Principen att förorenaren betalar är central för att styra beteende och konsumtion till mer miljövänliga alternativ. Därför bör miljöavgifter och miljöskatter höjas samtidigt som andra skatter sänks. Vid offentlig upphandling ska tydliga miljö- och klimatkrav kunna ställas och långsiktigt hållbara produkter kunna premieras. Det är viktigt att värna ett klimatsmart energisystem och satsa på åtgärder inom de sektorer som har höga klimatutsläpp såsom transportsektorn, processindustrin och jordbruket. Som del av grön skatteväxling är det rimligt att successivt avveckla skattesubventioner eller skattelättnader till fossila bränslen.

Jordbruket och skogsbruket är viktiga för klimatomställningen och för naturupplevelser. Ett hållbart jord- och skogsbruk är en del av lösningen på dagens miljöutmaningar. Det behövs ett fokus på klimatfrågan, hållbart brukande, landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald. Jord- och skogsbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader men ska också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård och bevarande av den biologiska mångfalden.

Liberalerna har en sakpolitisk överenskommelse, januariavtalet, inklusive ett budgetsamarbete med Centerpartiet och regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet, varför formella yrkanden som omfattas av detta samarbete inte läggs i denna motion.

Jordbruk

EU:s jordbrukspolitik behöver reformeras i grunden och i stället behövs ökade satsningar på landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald. Jordbruks- och livsmedelspolitiken ska ha ett tydligt konsument- och hållbarhetsperspektiv. Klimatsmart produktion med god djursorg och miljöhänsyn bör värnas.

Jordbrukets klimatpåverkan bör beaktas vid markanvändningen och sättas i relation till bevarandet av bördig jordbruksmark som är viktig för matförsörjningen. Bördigheten hotas av klimatförändringar och erosion och av att bostäder, industri och infrastruktur tar mer plats. Klimatgasutsläppen från mark är betydande och måste motverkas. Marken är också rätt brukad potentiellt en viktig kolsänka. Möjligheten att värna viktig jordbruksmark och att åtgärda klimatgasutsläpp från icke brukad mark bör finnas med i den markplanering som offentliga aktörer ansvarar för. Lagar och tillämpning av lagar och regler måste väga in klimatpåverkan. Dagens regelverk hämmar exempelvis återvätning av jordbruksmark på grund av strandskyddsreglerna.

Ett kretslopp där näringen går från jord till bord och sedan tillbaka till jorden är viktig för en hållbar livsmedelsförsörjning och samtidigt behöver näringsläckaget minska för att motverka övergödning av hav och sjöar.

Höga klimat- och miljöambitioner bör vara självklara krav för en hållbar svensk livsmedelspolitik samt för djurhållningen och det bör även vara en målsättning i EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Det är viktigt att svenska jordbrukare kan konkurrera med utländska jordbrukare på mer lika villkor. Det behövs företagervänlig politik som inte belastar företag med onödig byråkrati. Handläggningstiderna bör vara effektiva gällande ersättningar. Exempelvis återstod 2018 ärenden från 2016 och 2017 för sammanlagt 270 mkr som inte var slutbetalda. Administrationen av ersättningar inom jordbruksstödet bör även ha fokus på ökad effektivitet, vilket även därmed kan förebygga kritik från revisionen inom EU.

För att begränsa risken för antibiotikaresistens måste arbetet med att minska jordbrukets användning av antibiotika intensifieras, särskilt på EU-nivån. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Svenskt jordbruks utsläpp kommer till stor del från metan från idisslande djur, fossila bränslen och mineralgödsel och foder. Utsläppen från mark är även betydande. Staten bör därför stödja återvätning av mark av klimatskäl där det är möjligt för att minska utsläppen av växthusgaser. Många av de miljöproblem som jordbruksproduktionen leder till, även övergödning och minskad biologisk mångfald, beror på tillförseln av näringsämnen via gödsling. Gödsel kan betraktas som råvara i andra processer men under lagring och förvaring ska läckaget minskas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Samtidigt är det viktigt att konstatera att initiativ som ”Greppa Näringen” lett till förbättringar vad gäller onödig tillförsel av näringsämnen. ”Greppa Näringen” erbjuder rådgivning som ska leda till minskade utsläpp av klimatgaser, minskad övergödning och säker användning av växtskyddsmedel. Genom denna kunskapsöverföring och metodstöd har förbättringar i produktionen kunnat uppnås som leder till mindre utsläpp.

Det är viktigt att arbetet med att minska jordbrukssektorns klimat- och miljöpåverkan fortsätter. Staten bör sätta fokus på miljö- och klimatåtgärder i jordbruket och där är en stor del av nyttan kopplad till att begränsa klimateffekter eller övergödning.

Produktionen av biogas kan öka i syfte att förhindra utsläpp av växthusgaser och övergödning. I enlighet med klimatavtalet från Paris bör subventioner till fossila bränslen avvecklas. Det innebär att dagens skattereduktioner när det gäller användningen av fossilt bränsle inom jord- och skogsbruket bör avvecklas och alternativa drivmedel utvecklas inom sektorn.

För LULUCF-sektorn (land-use, land-use change and forestry) gäller att ländernas sammanlagda nettoupptag inom jordbruk, skogsbruk och annan markanvändning inte ska minska i förhållande till en i förväg bestämd antagen referensutveckling. De åtgärder som kan ge ökade kolsänkor och minskade utsläpp inom LULUCF kan vara fånggrödor, beskogning, skogsjordbruk (agroforestry) och återvätning. Viss jordbruksmark som tidigare dikats ut kan också vara rimlig att återväta för att stoppa nedbrytningen av organiska ämnen i marken och den associerade avgången av växthusgaser. För att öka återvätningen behövs uppsökande verksamhet, effektiv rådgivning och ökade möjligheter till stöd. Många småföretagare inom jordbruk och skogsbruk saknar möjlighet till metodutveckling som handlar om kolinlagring i mark trots att åtgärder helt eller delvis kan vara lönsamma. Förvaltningen av skogen bör beakta klimatförändringar genom exempelvis vad som återplanteras. Granplantager skapar sårbarhet i skogsbeståndet. Skyddade tätortsnära skogar kan fylla en mycket viktig funktion. Naturresevat kan även mildra konsekvenserna av extremt väder till exempel vad gäller värme, omfattande regn och förmåga att binda damm.

Det är av stor vikt hur klimatåtgärder formas i landsbygdsprogrammet för nästa period år 2021–2027 sett till klimatåtgärder och våtmarkssatsningar. Ökad kolinlagring har hittills inte varit ett primärt syfte med stöden i landsbygdsprogrammet. Befintliga stöd för fånggrödor och mellangrödor behöver vidgas för att även omfatta mark utanför nitratkänsliga områden. Stöden bör dessutom omfatta fler grödor. Kommande landsbygdsprogram behöver bli ett verktyg i klimatomställningen och innefatta incitament och insatser för kolinlagring.

För att bevara den biologiska mångfalden behövs också satsningar på att bekämpa så kallade invasiva främmande arter. Det handlar till exempel om lupiner, gul skunkkalla och jättebjörnloka. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Minska utsläppen av växthusgaser från köttproduktionen

För att minska köttkonsumtionens klimatpåverkan behöver köttproduktionen bidra till minskade utsläpp. Utvecklingen av klimatcertifierad köttproduktion innebär att gårdar minskar den totala klimatpåverkan i köttproduktionen.

Metan är en kraftig växthusgas, så metoder för att minska metangasutsläppen från djurhållningen är viktiga. Det kan handla om att djuren utfodras med nya foder som berikats med metanreducerande komponenter. En omvandling av metangas från bland annat gödsel till biogas är en annan viktig del.

Det behövs en fortsatt utveckling av metoder för att ge metanreducerade animaliska produkter. Forskning kring förändringar i utfodringen av får och nötkreatur bör stödjas i syfte att minska metangasavgången från djuren.

Att djuren betar på naturbetesmarker gynnar den biologiska mångfalden och öppna landskap. Betande djurs betydelse för det öppna landskapet och den biologiska mångfalden är viktig. Djuren bidrar även till naturvård.

Köttkonsumtionens påverkan på klimatet är även en konsumentfråga. Medvetna konsumenter kan genom sin efterfrågan och konsumtion driva på utvecklingen mot mer klimatsmarta produkter. Märkning och certifiering av varor är därför positivt. Konsumenterna får möjlighet att välja metanreducerade animaliska produkter när de är klimatmärkta. Liberalerna ser positivt på märkning av produkter avseende klimatavtryck men är också öppna för att införa en obligatorisk klimatmärkning när det gäller vissa varor.

Forskning och informationsinsatser till lantbruket kring forskningsresultaten är viktigt för att minska jordbrukets klimatgasutsläpp.

Det är rimligt att staten stöttar investeringar där en stor del av nyttan är att undvika klimatgasutsläpp och övergödningsproblematik. Det gäller till exempel anläggningar för biogasproduktion.

Skogen

Skogen behövs för att rena luften som vi andas och för att upprätthålla balansen i atmosfären och på så sätt motverka klimatförändringar. Skogen spelar en viktig roll för klimatarbetet. Skogen spelar en viktig roll för svensk ekonomi och är avgörande för den biologiska mångfalden. Skogen rymmer tiotusentals arter av djur och växter. Hälften av de i Sverige utrotningshotade arterna är knutna till skogen. Skogen är också en viktig del av många svenskers privatekonomi. Många skogsbruk drivs småskaligt och långsiktigt hållbart. Skogen är intressant som källa till råvaror som behövs i en ekonomi utan fossila bränslen.

Skogspolitiken är därför viktig och central i arbetet för att hejda förlusten av biologisk mångfald och livsviktiga ekosystem. Det innebär att arbetet med att skydda värdefull skog måste fortsätta liksom arbetet med att använda skogen som kolsänka. Både staten och skogsnäringen har ett stort ansvar att skydda skogens ekosystem, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Både effekter på klimat och miljö behöver stå i fokus vad gäller åtgärder inom skogsbruket. Frågor om markanvändning, återvätning samt alternativa bruks- och avverkningsmetoder måste omfatta konsekvensanalyser för klimatarbetet. Liberalerna framhåller vikten av att möjliggöra även variation av skogsbruksmetod, från kalhyggesbruk till kontinuitetsskogsbruk. Ett exempel är den 2 000 hektar stora buffertzonen runt Tivedens nationalpark där Sveaskog övergått från konventionellt kalhyggesbruk till en lokalanpassad form av kontinuitetsskogsbruk. Den svenska skogspolitiken vilar på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka genom att t.ex. avverkningsmetoder, återplantering och återvätning anpassas. Ekologiskt värdefull skog bör skyddas och bevaras. Skogens potential som källa till förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion bör även tillvaratas. Den mest värdefulla skogen och dess nyckelbiotoper kan skyddas genom naturreservat och nationalparker. De kvarvarande naturskogarna, eller gammelskogarna, bör värnas. Befintliga modeller för att skydda värdefull natur bör kunna användas i större utsträckning. Till exempel kan statligt ägd skog även fortsättningsvis användas

som inbyte för privatägd skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen bör ha uppdraget att identifiera skogsmark som är lämplig att återväta av klimatskäl då detta vore en mycket kostnadseffektiv klimatåtgärd. Skogsstyrelsen bör också ha medel för att finansiera markinköp och återvätningsåtgärder.

Skogforsk har sammanställt läget vad gäller körskador i skogen och de överfarter över vattendrag som är nödvändiga för att bruka skogen. Det kan konstateras att skogsnäringen behöver en mer enhetlig rapportering. Jämförelser mellan Kanada, Finland och Sverige tyder på att körskador i anslutning till vattendrag är vanligast i Sverige. Det svenska skogsbruket lämnar också den smalaste kantzonen vid slutavverkningar av de tre jämförda länderna.

Granbarkborren

Under de senaste decennierna har skadorna från angrepp av granbarkborren ökat och de förväntas bli ännu större i ett varmare klimat. Vid utbrott brukar fokus hamna på vilken betydelse skyddade områden har för angrepp i den brukade skogen. Enligt Sveriges lantbruksuniversitet förekommer missuppfattningar. Angrepp av granbarkborre i skyddade områden påverkar inte granbarkborreutbrott i stort eftersom arealen skyddad granskog är mycket mindre jämfört med arealen brukad granskog. En effektiv åtgärd för att förhindra uppkomst av stora lokala angrepp av granbarkborre är att upparbeta stormfällda, och angripna stående, träd på platsen innan barkborrarna hunnit utvecklas färdigt. De allra flesta granbarkborrarna finns alltså i den brukade skogen. Genom att analysera olika geografiska data och information från satellitbilder går det att peka ut vilken typ av skog som löper hög risk för granbarkborreangrepp. Det behövs därmed kontinuerlig övervakning av skogen.

I formellt skyddade områden finns särskilda bestämmelser som styr vilka åtgärder som får vidtas i samband med t.ex. insektshärjningar. Om skadorna riskerar att bli betydande kan länsstyrelsen överväga att genomföra åtgärder som att t.ex. avverka och barka granar. Vilka åtgärder man kan genomföra i skyddade områden beror på vilka naturvärden det området syftar till att skydda. Varje nationalpark och naturreservat har områdesspecifika föreskrifter som beskriver vad som inte är tillåtet i området. Inom skogliga biotopskyddsområden får man inte vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. För naturvårdsavtal avgör syftet med området vilka åtgärder som kan utföras. Länsstyrelser, kommuner och Skogsstyrelsen är ansvariga på olika sätt för beslut om åtgärder samt i förekommande fall dispenser. Det finns behov av ökad tydlighet kring beslut och dispenser. Det bör tydliggöras vilka åtgärder markägaren kan vidta, samt är skyldig att vidta, för att motverka större utbrott både i statligt ägda och skyddade skogar och i privatägda skogar. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Arbetsmaskiner

Arbetsmaskiner som används för underhåll av vägar, bostäder, lokaler, i servicesektorn och för arbete inom industrin, jordbruket och skogsbruket och fisket står för ungefär sex procent av de svenska utsläppen av klimatgaser. Vi liberaler har länge arbetat för att avskaffa de skattesubventioner som en del av de här maskinerna omfattas av. Det kan finnas goda skäl att stödja till exempel jordbruket och fisket, men det är orimligt att stödet baseras på hur mycket diesel man använder i sin verksamhet. Vi vill se att skatterabatterna till fossila bränslen avskaffas successivt så att beskattningen blir

likvärdig oavsett användningsområde. Användningen av fossila bränslen i arbetsmaskiner behöver fasas ut. Vissa grupper av arbetsmaskiner utgör typexempel på nischer där det är rationellt att använda den begränsade tillgången på biobränslen. För andra grupper är en elektrifiering mer rationell. På till exempel byggarbetsplatser där maskinerna rör sig inom en begränsad yta är elektrifiering en rimlig lösning. Energimyndigheten behöver ta fram lösningar för hur denna elektrifiering ska möjliggöras.

Bioteknik (GMO)

Klimatförändringarna skapar nya utmaningar även vad gäller utvecklingen av odlingsbara grödor. Torka, skadeangrepp eller stora mängder regn kan påverka möjligheten att odla. Forskning om mer tåliga grödor är viktig och där spelar växtförädling en viktig roll. Avkastningen inom jordbruket kan bibehållas eller öka på ett hållbart sätt genom att man anpassar växtsorter, bruksmetoder och näringsämnen efter lokala förhållanden. Bioteknik (GMO) kan även spela en viktig roll i klimatarbetet. Rätt använd kan biotekniken användas för att få fram bättre skördar med högre näringsinnehåll, men också för att öka inbindningen av kol i olika grödor. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Djurhälsa

Djur ska ha möjlighet att utöva sitt naturliga beteende. Det handlar om utevistelse och tillgång till vatten att simma i och jord att böka i. Djur i marina miljöer ska slippa spökgarn och marint skräp. Plast och gamla nät vållar stor skada på djur och natur.

All djurhållning måste garantera djuren ett värdigt liv och en anständig död. Kontrollen av att nationella lagar och EU-regler efterlevs måste skärpas. Sverige ska driva på för att stärka djurskyddet i hela Europa. Det ska finnas en tidsgräns vid djurtransporter. Den bör fastställas för varje djurart. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ansvarsfull antibiotikaanvändning och kamp mot djursjukdomar

Utvecklingen av antibiotikaresistens hotar folkhälsan. Sverige ska arbeta i EU och globalt för en ansvarsfull antibiotikaanvändning, både bland människor och på djur, baserad på medicinska bedömningar. Det är viktigt att förebygga och motverka utbredning av djursjukdomar i Sverige. Virussjukdomar som idag inte existerar i Sverige såsom PRRS-viruset (porcine reproductive and respiratory syndrome) som är en allvarlig grissjukdom är spridda i många länder hos stamgrisar. Virussjukdomar kan leda till sekundära infektioner som behöver behandlas förebyggande med antibiotika. Det innebär att åtgärder för att förebygga utbrott kan handla om att importerade djur eller avelsprodukter ska vara friska och inte vara smittade av tex PRRS-virus. Vid import av levande djur krävs i dag negativ provtagning för PRRS innan djuret får komma in i landet. När EU:s nya djurhälsolag träder i kraft 2021 kommer möjligheten att kräva provtagning att försvinna. Länder med stor grisexport menar att provtagning för PRRS inte får hindra handel med grisar inom EU. Detta innebär att Sverige kommer hindras från att kräva provtagning vid införsel av grisar. EU:s nya djurhälsolag tillåter dock att varje enskilt land arbetar för att kontrollera sjukdomar inom landet. Genom Sveriges arbete med att nationellt ha ett kontrollprogram för att förebygga utbrott av PRRS bör Sverige vidta åtgärder för att fortsätta att förebygga utbrott. Sverige bör även

ta initiativ till förnyade förhandlingar kopplat till virussjukdomar som påverkar djurhälsa negativt och i sin tur leder till ökad antibiotikaanvändning. Möjligheten för EU-länder att exportera griskött till tredjeland bygger på att djurhälsan är god. Att förebygga utbrott av sjukdomar som PRRS påverkar antibiotikaanvändningen. Antibiotikabehandling ska dessutom vara individuell, inte en slentrianmässigt etablerad metod i form av gruppbehandling av djurbesättningar. Friska djur behöver inte antibiotika. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Afrikansk svinpest – ASF

Den afrikanska svinpesten, ASF, är ett allvarligt hot mot tamgrisbesättningar och därför övervakas smittspridningen inom EU. Spridningen i Europa och i ännu högre grad i Asien utgör ett reellt hot för den globala grisproduktionen. Det finns inget vaccin i dagsläget och inte heller någon behandling. Kampen mot sjukdomen består således i att förebygga och begränsa infektion och i att förbättra smittskyddet. Den afrikanska svinpesten sprids av smittade vildsvin som kan orsaka utbrott genom att vildsvinskött hanteras felaktigt. Den sprids också genom att människor bär med sig smitta eller genom att kontaminerade matrester slängs i naturen. Åtgärder måste vidtas vid jakt för att förhindra att smittan sprids i miljön eller tas med till vildsvinspopulationer i andra jaktområden eller länder, eller till tamgrisbesättningar. Detta ska kombineras med andra åtgärder som antingen begränsar vildsvinens rörlighet eller lockar dem att stanna kvar. Dessutom kan jakt vara nödvändigt inom ett område för att minska vildsvinsstammen och skapa ett område där vildsvin saknas och virus och sjukdomen därmed inte kan spridas. De ekonomiska konsekvenserna av ett utbrott i Sverige kan bli mycket stora. Det är därmed nödvändigt att vidta åtgärder vilka beskrivs närmare under avsnittet om vildsvin i motionen.

Djurtransporter

Djurtransporterna inom EU ska begränsas så mycket som möjligt. Transporter av kött är att föredra framför transporter av levande djur. Möjligheterna att använda mobila och mindre slakterier bör förbättras. Sverige bör arbeta för att handelsregler mellan EU och tredjeland ska omfatta regler för att förbättra djurskyddet. Sverige bör ta initiativ till att djurtransporter från EU:s medlemsländer till tredjeland följer EU:s regler. Sverige bör därför verka för att EU ska arbeta för bättre kontroller av transporter med levande djur till tredjeland. Kontrollen är idag otillräcklig både inom EU och vidare till tredjeland. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Fiskefrågor

I juni 2019 antogs en ny förordning om tekniska regler för fisket (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1241). Förordningen trädde i kraft 2019 och gäller i alla EU:s vatten. Ett totalförbud mot trålfiske med elektrisk ström infördes exempelvis. Det börjar gälla den första juli 2021 och ger medlemsstaterna möjlighet att omedelbart förbjuda eller begränsa den här typen av fiske i sina kustvatten. EU öppnar dock för en utfasningsperiod som ska göra det möjligt för fiskerinäringen att anpassa sig. Sverige bör vara pådrivande i att EU skyndsamt fasar ut de fiskemetoder som skadar ekosystemen. Sverige bör också driva frågan om förbättrad uppföljning så att förbudet mot skadliga metoder efterlevs.

Rovdjur, rennäring och viltvård

De stora rovdjuren har en särskilt viktig roll i ekosystemen. Rovdjursstammarna ska värnas samtidigt som det inte får begränsa tamdjurshållningen. Sverige ska ha livskraftiga stammar av alla de fem stora rovdjuren: björn, järv, lo, varg och kungsörn. Den regionaliserade rovdjursförvaltningen ska fortsätta. Dialog med lokalbefolkningen i berörda områden är en viktig del av det. Sverige ska ha livskraftiga och genetiskt friska stammar av rovdjur. För att gynna livskraftiga stammar krävs både lagar och ökad acceptans för vargen i vår miljö. Rovdjurspolitikens utformning har sin utgångspunkt i EU:s art- och habitatdirektiv, 92/43/EEG. Huvudsyftet med art- och habitatdirektivet är att uppnå en hållbar utveckling genom att främja den biologiska mångfalden samtidigt som man tar hänsyn till ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov. En hållbar vargstam med hållbar bevarandestatus är föremål för vetenskapliga bedömningar som utgår från kunskapsläget, och bedömningarna görs av myndigheter. Hur stora stammarna av olika arter behöver vara för att kunna anses vara tillräckligt starka är en bedömningsfråga för experterna inom området. Enligt expertisen behöver den svenska vargstammen bestå av minst 300 individer för att uppnå gynnsam bevarandestatus och kunna finnas kvar långsiktigt. Naturvårdsverket har slagit fast antalet utifrån det aktuella forskningsläget. Den här typen av bedömningar måste utgå från vetenskapliga analyser av populationens storlek och utveckling. Hur stor vargstammen ska vara ska alltså inte beslutas genom riksdagsbeslut. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Antalet vargar i Sverige är begränsat sett i jämförelse med Spanien som har Europas största vargstam. Det bör vara av intresse att studera hur andra länder har utvecklat förvaltningen av rovdjur och varg och möjliggjort samexistens mellan befolkningen och varg. I Spanien med en befolkning på 47 miljoner invånare finns en vargpopulation på ungefär 2 000 vargar.

En samexistens med rovdjur bygger på att det finns en förvaltning som tar hänsyn till regionala och lokala förutsättningar. Att det finns en acceptans hos allmänheten för rovdjurspolitiken är en viktig förutsättning för att de som lever och verkar i områden med stora rovdjur ingår i en dialog avseende förvaltningen. Människors oro för till exempel angrepp mot tamboskap behöver ges möjlighet att komma till uttryck för att lyckas med en hållbar förvaltning. Det är därför viktigt att stärka dialogen om rovdjursförvaltningen så att de som känner sig berörda ges möjlighet att bli involverade. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Det bör finnas många metoder för att förebygga konflikter mellan rovdjur och tamboskap. Det kan handla om allt från att skrämna individer, sätta upp stängsel och använda hundar till att i slutändan kunna ta bort närgångna individer genom skydds jakt när allt annat har prövats. Det är angeläget att pröva andra metoder än att avliva rovdjur och istället hantera närgångna rovdjur tidigt genom att exempelvis skrämna dessa. Åtgärder för att hålla vargen borta från boskap bör genomföras i förebyggande syfte och ska som regel användas innan skydds jakt blir aktuellt. I frågor rörande rovdjursförvaltning är det viktigt med dialog. Administrativa frågor kring åtgärder och skydds jakt bör hanteras effektivt. Länsstyrelser och Sametinget kan idag vidta förebyggande åtgärder för att förebygga rovdjursangrepp. Förebyggande åtgärder kan bestå av rovdjursstängsel men även akuta åtgärder. Licensierade hundar kan vara ett sätt att verifiera vargangrepp. Problematiken med kostnaderna för att förebygga och hantera konsekvenser av rovdjursangrepp bör belysas och jämförelser bör göras med hur andra länder ersätter för skador på tamboskap och hundar. Det bör även ske en genomlysning av andra kostnader som när rovdjursangrepp splittrat en renhjord. Det är ett statligt ansvar att ersätta för de

skador som uppstår genom att rovdjur vistas i områden där människor bor och där tamboskap och hundar finns. När staten bär ansvar för konsekvenserna av rovdjursförvaltning kan sannolikt attityder till rovdjursförvaltningen i allmänhet, och vargen i synnerhet, påverkas positivt. Det bör utredas hur exempelvis landsbygdsprogrammet i ökad utsträckning kan användas för åtgärder kring både förebyggande åtgärder och för rovdjursskador. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Rennäringen

Rennäringen är en viktig näring både för dess roll i urfolket samernas – och Sveriges – kulturarv och för det klimatsmarta köttet. Riksdagen fattade 2013 beslut om ett mål om att rennäringen maximalt ska behöva tolerera 10 procent förlust till rovdjur. Enskilda renägare kan dock drabbas av betydligt högre förluster. Rovdjursangrepp kan även innebära att renhjorden skingras, vilket leder till ett mödosamt och kostnadskrävande arbete. Det påverkar även rennäringens framtid genom de svårigheter som uppstår både genom att hjorden skingras och risk för förlust av renar – och därutöver förlust av renar som dött på grund av rovdjursangrepp. Det är även viktigt att belysa konsekvenserna av det ökade besöksstrycket i områden med rennäring under pandemin när ett ökat semestrande i Sverige har lett till fler besökare i fjällvärlden. Stressade renar skingras och kalvningen kan därmed påverkas när renar söker sig bort från turister och besökare. Det är därför viktigt att regeringen ser över vilka åtgärder som kan vidtas på sikt för att säkerställa att rennäringen ges rimliga förutsättningar samt utreda hur konsekvenserna av rovdjursangrepp kan hanteras. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skydds jakt

Vid beslut om skydds jakt kan olika reaktioner i samhället vara aktuella. Sekretessbestämmelser vid beslut om skydds jakt kan vara nödvändiga. Den sökande gällande skydds jakt kan uppleva risk för trakasserier, men även den som överklagar beslut om skydds jakt kan uppleva behov av sekretessbestämmelser. Sekretess och trygghet är viktigt, men samtidigt bör allmänhetens insyn bevakas genom att möjligheten att klaga på beslut värnas, vilket förutsätter kunskap och information. Det behövs en utvärdering av hur sekretessbestämmelser vid beslut om skydds jakt har fungerat. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vildsvin

År 1981 beslutade riksdagen om en försöksverksamhet med frilevande vildsvin i Sverige. Rymningar från vilthägn innebar en spridning av vildsvin i landet. År 1987 beslutade riksdagen att vildsvin ska betraktas tillhöra Sveriges fauna och att jägare och markägare ska ansvara för att vildsvinsstammen hålls under kontroll. Det är idag svårt att uppskatta hur populationen ser ut, men år 1996 uppskattades vildsvinsstammen till närmare 5 000 individer. Populationen uppskattas år 2019 vara i storleksordningen 300 000 vildsvin. Vildsvinspopulationen har därmed ökat markant. Förekomsten drabbar många mark- och skogsägare genom vildsvinens framfart. Grödor äts upp eller skadas, vilket påverkar jordbrukets förutsättningar. De åtgärder som vidtagits för att öka efterfrågan på vildsvinskött kan förhoppningsvis öka incitamentet att minska stammen genom jakt. Liberalerna har även drivit frågan om ersättning för tester av köttet, vilket

är en faktor som kan påverka intresset för att jaga vildsvin och vi kan konstatera att regeringen och samarbetspartierna tillsammans kommer vidta åtgärder.

Ytterligare skäl till att hantera utvecklingen av stammen är de erfarenheter som finns inom EU av smittspridning från vildsvin. Den afrikanska svinpesten sprids av smittade vildsvin som kan orsaka utbrott genom att vildsvinskött hanteras felaktigt eller att människor bär med sig smitta. Matrester är en annan källa till smittspridning. Förebyggande åtgärder måste även beaktas vid jakt för att förhindra att smittan sprids i miljön eller tas med till vildsvinspopulationer i andra jaktområden eller länder, eller till tamgrisbesättningar. Jakt kan vara nödvändigt i ett geografiskt område i syfte att minska stammen. Det kan behövas områden där vildsvin begränsas så att virus inte kan spridas. Vildsvinskadaver i skog och mark bör letas upp. Det är angeläget att enskilda rapporterar fynd av ett dött vildsvin som kan omhändertas. Det behöver utredas vidare om det behövs ekonomiska incitament för att rapportering av döda vildsvin ska fungera. Jakt anses inte vara möjligt idag enligt myndigheter för att förebygga sjukdomsutbrott som ASF. Därför bör det i 7 § jaktlagen föras in en möjlighet för Naturvårdsverket eller länsstyrelsen att besluta om jakt för att förebygga eller minska risken för allmänfarlig djursjukdom. I 24 § jaktförordningen bör det även tydliggöras att Naturvårdsverket eller länsstyrelsen före beslut ska höra Jordbruksverket, i det fall beslutet gäller allmänfarlig djursjukdom. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Jägare med funktionsvariation

Jägare med funktionsnedsättning krävs i dag på tidskrävande planering och pappersarbete för dispensansökan innan jägaren får använda ett motordrivet fordon vid jakt och kan ta sig ut i terrängen tillsammans med resten av jaktlaget. Länsstyrelsen ska gång på gång bedöma behovet av dispens för samma person. Idag utfärdar länsstyrelserna olika områdesbegränsningar i jägarnas dispenser från terrängkörningslagen, jaktförordningen och jaktlagen. Vissa länsstyrelser utfärdar dispens för hela det aktuella länet, medan en dispens i andra län gäller enbart viss jaktmark. Det finns ingen möjlighet till generell dispens i hela Sverige. Detta innebär att en jägare som bjuds in med sitt jaktlag att jaga på jaktmarken intill den vanliga kan behöva söka en ny dispens, vilket kan innebära en väntan upp till sex veckor, vilket en dispensansökan kan kräva. Systemet är kostsamt och tidskrävande för offentlig sektor, som med fördel skulle kunna ägna mer tid och pengar åt andra ärenden. Regeringen bör överväga åtgärder dels för att länsstyrelsens dispenser för jakt med motordrivet fordon ska gälla i minst fem år och utfärdas för jakt i hela Sverige, dels för att en moderniserad terrängkörningslagstiftning genom generella undantag förbättrar möjligheterna för jägare med funktionsnedsättning. Ansökningsarbetet bör bli bättre avvägt och ska inte belasta jägaren mer än nödvändigt. God tillgänglighet gör att en funktionsvariation inte behöver vara ett hinder.

Illegal jakt

Den illegala jakten kräver åtgärder. Idag beräknar myndigheter och andra aktörer att 20 procent av vargstammen försvinner genom illegal jakt. Statens veterinärmedicinska anstalt har i sina undersökningar av döda vargar hittat bland annat skottskador och hagel. Organisationer och myndigheter bör samverka kring hur illegal jakt ska motverkas och beivras. På 11 år har 344 anmälningar skett av illegal jakt på rovdjur. Bara några få procent leder till fällande domar. Det är inte acceptabelt att lagar och

regler inte följs. Det åligger myndigheter och organisationer ett stort ansvar för att förebygga och beivra illegal jakt.

Skyddsjakt och licensjakt har olika syften där skyddsjakt handlar om akuta åtgärder. Licensjakt syftar till att förvalta en population och licensjakt har inte varit aktuell under flera år genom statusen på vargstammen. Idag måste DNA-prov tas innan skyddsjakt kan ske på individuella vargar då det är viktigt att skydda genetiskt viktiga individer. Processen kan upplevas skapa ledtider som i det akuta skedet inte anses rimliga. Det behövs en utvärdering av hur DNA-tester inför skyddsjakt påverkar möjligheten att vidta åtgärder. Det behövs också en utvärdering av systemet med en internationell jämförelse. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Information till allmänheten bör bli tydligare vad gäller rovdjursfrågor genom att polisen inte har mandat att utöva skyddsjakt utan endast har uppgiften att avliva djur. Allmänheten bollas mellan polisen och andra myndigheter, vilket inte skapar förtroende. Det behövs en nationell strategi för skyddsjakt och det bör prövas om staten ska ansvara för skyddsjakt och ta ett ökat ansvar för stängsel. Det behövs även en översyn av regelverken för att möjliggöra metoder för att skrämna närgångna rovdjur innan de blir ett problem. EU:s art- och habitatdirektiv anger olika arters skyddsstatus. Vargens skyddsstatus är strikt skyddad och förvaltningen av vargen i Sverige ska därmed utgå från skyddet i art- och habitatdirektivet. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Säl

Beslutet om att ändra jaktförordningen sommaren 2019 så att Naturvårdsverket kan besluta om licensjakt på gråsäl var ett rimligt steg. En ökning av gråsälstammen påverkar fiskbestånden samt fisket. Det bör övervägas om jakten ska utvidgas till att omfatta knobbsäl i syfte att värna fiskbestånden.

Det kan också finnas andra åtgärder som har betydelse för fiskbestånden längs kusten. Skarven tar stora mängder fisk. Det råder också osäkerhet om vilken effekt trålningen efter strömming i stor skala strax innan leken när stimmen samlas utanför kusten har för de kustnära bestånden.

Skarv

Skarven vållar stora konsekvenser för miljön både på öar och vad gäller fiskbestånden. Öar med skarvkolonier skadas av kolonierna med resultatet att grönska och träd dör. Den biologiska mångfalden begränsas när stora kolonier av skarv tar över. Skarven påverkar grönstrukturen på redan karga öar, tränger undan annan sjöfågel och konsumerar stora mängder fisk. Skyddsjakt, och andra åtgärder, behövs för att en rimlig förvaltning ska kunna ske av de växande skarvpopulationerna.

Hästnäringen

Sveriges ca 350 000 hästar gör en landskapsvårdande insats och har många positiva effekter bl.a. på sysselsättningen, folkhälsan, ungdomars fritidssysselsättning och landsbygden. Hästnäringen har blivit allt viktigare för våra öppna landskap. Hästen är anpassad för att beta på andra marker, med exempelvis lägre näringsinnehåll, än vad många nötkreatur och får kräver. Hästen lämpar sig även väl för växelbete med andra djurslag, vilket visat sig kunna bidra till sänkt parasittryck i markerna, mindre behov av avmaskning samt därmed minskad resistens. Hästen spelar en stor roll för både

företagande och fritid och sportutövning. Ridsporten är en av våra största sporter, och varje dag går tusentals barn och vuxna till stallet för att träna, arbeta med djur eller umgås med vänner. I stallet lär sig barn och ungdomar att ta ansvar och de utvecklar goda ledaregenskaper. Hästsporten är dessutom en sport där män och kvinnor tränar och tävlar på lika villkor. I stallet kan barn och unga få fysisk aktivitet, hitta en gemenskap och få möjlighet att vistas nära djur och natur, vilket gynnar både det psykiska och det fysiska välbefinnandet. Hästnäringen är samhällsekonomiskt viktig och bidrar till en levande landsbygd men likställs inte med andra djur inom lantbruket. Det innebär att regler och myndighetstolkningar särbehandlas och särbehandlingen bromsar utvecklingen av näringen. Hästnäringen bör i ökad grad likställas med övriga näringar. Hästnäringen bör som exempel få ersättning för att hålla landskapet öppet genom bete på samma sätt som jordbruket. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Sveriges ca 350 000 hästar producerar årligen ca 2,9 miljoner ton gödsel, vilket motsvarar nästan 20 % av den totala mängden stallgödsel från jordbruksdjur. Den största andelen hästgödsel produceras utanför jordbruk, vilket innebär att en stor del av den resurs som hästgödseln utgör, inte tas till vara. Omkring 76 % av Sveriges hästar finns i tätortsnära områden och där kan det vara svårt att få till ett fungerande kretslopp för hästgödseln. För att minimera näringsläckage från gödsel bör hästgödsel samlas in och förvaras på säkert sätt innan den återförs till åkermark som näring eller t.ex. blir råvara i biogasproduktion. Hästgödsel som sprids på åkermark lyder under samma regelverk som andra organiska gödselmedel som sprids inom jordbruket. Biogasproduktion är en viktig potential som bör beaktas liksom för gödsel från andra djur inom jordbruk. Därför bör de ersättningssystem som utformats för biogasproduktion även omfatta hästgödsel.

De åtgärder som enkelt kan vidtas för att minska övergödningsproblematiken från hästhållningen ska givetvis vidtas. Men för alla åtgärder, och särskilt i fallet med mer långtgående åtgärder med stor påverkan på verksamheten, måste nyttan av en åtgärd alltid vägas mot den insats den kräver och de kostnader den för med sig.

Det är viktigt att myndigheterna samverkar med hästnäringen för att utveckla metoder och kunskap kring åtgärder för miljön. Här kan kunskapsöverföring i likhet med "Greppa Näringens" arbetssätt vara en väg fram. Det är även viktigt att ha fokus på var problemen är som störst. Näringens närhet till vattenmiljöer där vattnet inte har god ekologisk status bör uppmärksammas specifikt. På landsbygden på geografiska platser med få hästar är problemen relativt sett mindre än i geografiska områden med många hästar. Hästar används som betande djur på ängs- och betesmarker och genom detta bidrar hästarna till att hålla marker öppna som annars skulle vuxit igen. Hästnäringens positiva effekter på miljö och natur bör även uppmärksammas i sammanhanget. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Livsmedelsfrågor

Livsmedelsproduktionen ska styras av konsumenternas efterfrågan, inte av subventioner eller snedvridande regler. Klimatförändringar innebär att vi bör förbereda oss på år med varierande skördar på grund av torka, regn och stormar. I delar av världen kan dåliga skördar orsaka politiska spänningar. Utmaningar i livsmedelsförsörjningen bör beaktas långsiktigt. För Liberalerna är frihandel och internationellt samarbete centrala delar i livsmedelsförsörjningen, men samhällets förmåga att klara stora påfrestningar kan även komma att kräva nationell beredskap.

Det är positivt att fler människor väljer mat som både är mer hälsosam och har mindre klimatpåverkan. Konsumenten ska kunna göra aktiva och informerade val.

Det finns en efterfrågan på märkning som visar olika livsmedels klimatavtryck, vilket kan inkludera hur varan producerats, energiåtgång samt transportpåverkan. Liberalerna välkomnar att klimatmärkningen av olika livsmedel utvecklas. Dagens myndighetsstrukturer är ofta anpassade till stora kommersiella aktörer. Villkoren för små hantverksmässiga företag och nystartade livsmedelsföretag skiljer sig från stora aktörer. Statliga myndigheter och administrativa åtgärder bör därmed anpassas även till de små företagens förutsättningar. Hantverksmässig lokal produktion kan skapa nya innovationer och produkter. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Nina Lundström (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avcı (L)

Mats Persson (L)